

אור שבעת הימים

שיעורים בספרי אבות החסידות על פרשת השבוע
ורכרות קודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון ו' | פנימי | פרשת תולדות תשפ"ד

שיעור בספר
נוצר חסד
עמ' יט

שיעור בספר
דגל מחנה אפרים
עמ' סז

שיעור בספר
פרי הארץ
עמ' ח

שיעור בספר
מגיד דבריו ליעקב
עמ' ה

שיעור בספר
בעל שם טוב עה"ת
עמ' א

דברות קודש במעמד "ברינה יקצורו" בבולל "היכלי הוראה" קאמארנא, לדגל מעמד סיום ופתיחת החזרה על הלכות יו"ד ה"ב ובשר בחלב - עמ' כב

שיעור בספר בעל שם טוב עה"ת

פרשת תולדות

ו. וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו וגו'. זה סוד כל הבארות שחפרו האבות למצוא מים שהוא התורה כבחינות עפר, היינו כמדריגות הפחותות, וכמו שאמר בעל שם טוב זללה"ה נשמתו כנגזי מרומים על הפסוק וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו כימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר, שהוא כמו שכתבתי, שכל אחד מן האבות עשה התגלות התורה מיסוד העפר ומדריגות התחתונים, על ידי תיקון מדתו של כל אחד ואחד, למצוא שם מים, בחינת באר מים חיים, שלא יכסה מכסה יסוד העפר על המים, ואחר הסתלקות אברהם נסתמו ההתגלות ההם, על ידי יסוד העפר, ששב לכסות על בחינת המים, והסתימה היתה על ידי פלשתים שהם הקליפות שחזרו ונכרו, ויצחק שב וחפרן כמו שכתוב וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו וגו', כי זה הוא גם כן התגלות התורה שבמעשים דאברהם ויצחק, ששם גניית התורה גם היום, מה שתיקנו ועשו התורה הוא שבפרטות, וכל זה היה לדורות הבאים לתקנם, שאלולא האבות לא היה אפשר להשיג שום השגה ולהתקרב לה' יתברך וכו'!

(מאור עינים פרשת ויצא):

אות ו

האבות הקדושים הוציאו את התורה מתוך העפר והגשמיות

ו. וכל הבארות אשר חפרו עבדי אבינו וגו'. זה סוד כל הבארות שחפרו האבות למצוא מים, שהוא התורה הנקראת 'מים', והיפוש התורה היא בתוך בחינות עפר, היינו במדריונות הפחותות, וכמו שאמר בעל שם טוב זללה"ה נשמתו בגזזי מרומים על הפסוק וכל הבארות אשר חפרו עבדי אבינו אברהם אבינו סתמום פלשתים וימלאום עפר, שהוא כמו שכתבתי, שהאבות חפרו למטה והיינו שכל אחד מן האבות עשה התגלות התורה מיסוד העפר הרומז על המידות הפחותות שהאדם נולד עמהם מתולדתו, וכן משאר מדריונות התחתונים, על ידי תיקון מדתו של כל אחד ואחד, למצוא שם את התורה שהיא מים, בחינת באר מים חיים, שלא יכסה מכסה יסוד העפר על המים, ולא יתגבר הכה המתאוה על כח המשכיל.

ואחר הסתלקות אברהם נסתמו ההתגלות החם, על ידי יסוד העפר, ששב לכסות על בחינת המים, והסתימה היתה על ידי פלשתים שהם הקליפות שחזרו וגברו. ויצחק שב וחפרן כמו שכתוב וישב ויצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו וגו'. כי זה הוא גם כן התגלות התורה שבמעשים דאברהם ויצחק, ששם גניזת התורה גם היום, מה שתיקנו ועשו התורה ההוא שבפרטות, וכל זה היה לדורות הבאים לתקנם, שאלול האבות לא היה אפשר להשיג שום השגה ולהתקרב לה' יתברך וכו' ונמצא שמעשי האבות היא היא התורה שלפנינו, ובפרט בהתעמקותם בבירור וזיכוד העפר והגשמיות שמשם נתגלתה ה'תורה' דהיינו ההוראה למעשה איך להתדבק בהש"ת: (מאור עינים פרשת ויצא)

אות ז

ו. ויחפור באר אחרת וגו'. שמעתי ממורי ויחפור באר אחרת יראה פנימיות נקרא רחובות, כי אין שם פחד הקליפות לצמצם עצמו מפניהם בצער וקטנות ויסודין שלא יינקו מן הקדושה, אלא אדרבה כי עתה הריחב ה' לנו בפנימיות היראה הנקרא רחובות, ואז ופרינו בארץ לעשות פירות, להשיב רבים מעוון, ולהיות רב ורבי, להעלות נפשות ולעשות אותם, אבל אם אין לו יראה בפנימיות, והוא רב ורבי הוא מקליפת נוגה כך שמעתי:

(לקט אמרי פנינים דף ר"ט ע"ב)

ההבדל בין פחד ליראה

ז. ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ וגו' (בראשית כו, כב). שמעתי ממורי ויחפור באר אחרת יראה פנימיות נקרא רחובות, כי אין שם פחד הקליפות לצמצם עצמו מפניהם בצער וקטנות ויסורין שלא יינקו מן הקרושה, אלא אדרבה 'כי עתה הרחיב ה' לנו' בפנימיות היראה הנקרא 'רחובות', ואז, כאשר יש לו יראה פנימית ותמידית בנוכחות האלוקות, מתקיים 'פרינו בארץ' לעשות פירות, להשיב רבים מעוון, ולהיות רב ורביא, להעלות נפשות ולעשות אותם. אבל אם אין לו יראה בפנימיות, והוא רב ורבי, הוא מקליפת נוגה. כך שמעתי: (לקט אמרי פנינים דף ר"ט ע"ב)

יש הבדל בין 'פחד' ל'יראה', כי ה'פחד' מצמית את האדם ומצמצם ונועל את המוחין והושיו משתתקים, אבל ה'יראה' פירושה 'התפעלות' שמרחיבה דעתו של אדם כאשר מצייר לעצמו שעומד בפני הקב"ה שהוא 'אין סוף' ומתמלא ביטול ויראה וזה מרחיב את הדרי הלב בדביקות האלוקות.²

ויעויין בקונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זי"ע, שם שולל דרגות מרובות מאוד של התפעלות ויראה, ומעלה את האדם לדרגות עצומות של התפעלות ויראה באופן שאינו מורגש על ידי הלב אלא על ידי המוח, להיפך מספריו של רבי אהרן מסטראשעלע שנותן מקום להתפעלות מורגשת הלב.

והכלל בזה, שאם יש דרגה של התפעלות שאינה מוכנת אצל האדם הפשוט וקשה לו להשיג אותה, חסר כאן ב'אמת' של הדבר, והיינו שאיננה דרגה מושלמת לחלוטין, כי הבורא ית' רוצה 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' והיינו שכל יהודי פשוט יוכל להשיג אלוקות בדרגה דלילה, באופן שהיראה האלוקית תורגש באופן טבעי על ידי כל אחד, ואין להפריך את הדרגות הללו הגם שאינם באים ע"י התבוננות מעמיקה. כי הקב"ה אינו רחוק כ"כ עד שרק אחד

² ובדרך אגב יש לבאר מאמר חז"ל (חגיגה טו): מאי דכתיב (מלאכי ב, ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא', אם דומה הרב למלאך ה' צבאות - יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיהו. והענין בזה איך ידע האדם כיצד נראה מלאך ה', הדנה המלאך עושה שליחותו, ללא יתיר וללא חסר, אלא בדיוק מוחלט כפי שנצטווה מאת ה'. ועל דרך זה - אם הרב מוסר את התורה ללא תוספת ומגרעת כפי שקיבל במסורת הדורות, הרי הוא דומה למלאך ה'. ואם מכניס את סברותיו ומערב הבר עם התבן אל יקבלו תורה מפיו לפי שאינו דומה למלאך ה' צבקות.

³ וכן מצינו בדברי חז"ל (סוטה כ): 'פחדא צמית, ביעתותא מרפיא'.

מאלף יכול להתקרב אליו ולא מסתבר שהדביקות שייכת רק ליחידים בעם שמכירים את האמת. אלא שיש מזה עמוק מאוד שאינו יכול להתפעל אלא מדברים רחוקים שיש בהם הפלאה עצומה שיכולים לעורר גם אצלם התפעלות.

אות ח

ח. ויתן לך האלהים ממל השמים ומשמני הארץ וגו'. ובמדרש (בראשית רבה ס"ו, ב') לך בזכותך ובך הדבר תלוי, שמעתי ממורי זל"ה פירוש הש"ם (ברכות י"ז ב) שיצאה בת קול כל העולם ניוון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, דרצה לומר בשביל דהיינו שהוא עשה צינור ושביל להמשיך לכל העולם, וזהו שאמרו בשביל חנינא בני, ודברי פי חכם חן:
(צפנת פענח פרשת תרומה דף צ"ד ע"א)

הצדיק הוא השביל והצינור שמשפיע לכל העולם

ח. ויתן לך האלהים ממל השמים ומשמני הארץ וגו'. ובמדרש (בראשית רבה ס"ו, ב') לך בזכותך ובך הדבר תלוי, שמעתי ממורי זל"ה פירוש הש"ם (ברכות י"ז ב) שיצאה בת קול כל העולם ניוון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, דרצה לומר 'בשביל' דהיינו שהוא עשה צינור ושביל להמשיך לכל העולם, וזהו שאמרו 'בשביל חנינא בני, היינו בשביל ובצינור שעשה הצדיק יסוד עולם דאחיד שמיא וארעא ועסוק תמיד לייחד עליונים ותחתונים ודרכו נשפע השפע, והוא עצמו די לו בקב חרובין ולכן הוא צינור ראוי שאינו נוטל השפע לעצמו וכל מהותו להעביר ולהשפיע לאחרים, ודברי פי חכם חן: (צפנת פענח פרשת תרומה דף צ"ד ע"א)³

³ כתב בהגהות 'מקור מים חיים' (הערה ה): עיין בכתר שם טוב דף ט' ע"ב שהביא כאן מאמר וזה לשונו, וכל הבארות אשר חפרו בימי אברהם שהם צינור החסד והאהבה שתמום במות אברהם וכו' על כן ויחפור באר אחרת יראה פנימית ונקרא רחובות כי הרחיב ה' לנו, ופנימיות היראה נקרא רחובות, עיין שם.

והנה דברי כתר שם טוב הללו הם קיצור מספר תולדות יעקב יוסף פרשת תולדות דף כ"ד ע"ד ד"ה בפסוק וכל הבארות, שהאריך בדרוש זה, נראה שעלה על דעת הרב בעל כתר שם טוב להעתיק מאמר זה בשם הבעש"ט ז"ל לפי שקודם תיבות הללו "ויחפור באר אחרת יראה פנימית וכו' נזכר שם בתולדות יעקב יוסף לשון זה" כמו ששמעתי ממורי ז"ל, וסבור היה בעל כתר שם טוב שזה קאי על דרוש דהכא, לכן העתיק הכל על שם הבעש"ט ז"ל, וכן בספר ליקוטים

שיעור בספה"ק
מגיד דבריו ליעקב
להמגיד ממועזריטש

אות ח

על ידי מידת החכמה מגיע אל האין ששם משתנה הכל

אם יתקשר האדם לרצון הקדום ויכל להמשיך משם השתנות שירצה לעשות נס. ענין זה חוזר ונשנה בכתבי המגיד, שעל ידי שהזורים אל האין שמעל ההגדרות, שם אפשר לשנות את הכל, גם מזהיב לזכאי ומטמא לטהור ומחולה לבריא וכיוצ"ב בדברים שלמעלה מהטבע, בדרך הזרע שמתחיל להצמיח כשנרקב ומנוע אל האין. וזהו ינפלאותיו במצולח, פירוש, כי נפלאותיו אותיות אל"ף שהוא אותיות 'פלא' ותי"ו נו"ן, זהו שממשיך מא' ועד ת' ונו"ן כפוף אליהם. וזה היה במשה רבינו דכתיב ויצא משה וירא בסבלותם ר"ל ראייה

מהבעש"ט שדפס כעת (והוא נדפס על פי כתב ידו של הרב כתר שם טוב ז"ל בעצמו שנמסר לידי בחורף שנת תרע"ז) מאת כבוד קדושת רבינו אדמו"ר שליט"א (האמרי אמת מגור), לשום עיני עליו, וראיתי שהוא עצם כתב ידו של בעל כתר שם טוב על פי דמיון כתב זה לכתב יד אור הגנוז לצדיקים שישנו בידו) והעתיק שם מאמר זה בראש הספר מאמר ג' בזה הלשון, ויחפור באר אחרת יראה פנימית ונקרא רחובות כי הרחיב ה' לנו ופנימית היראה נקרא רחובות עד כאן לשונו.

וכיון שלא העתיק כאן ראשית הדרוש גם כן, מוכח מתוכו שהיה סבור שעל לשון זה הוא שהביא שם הרב תולדות יעקב יוסף לשון כמו ששמעתי ממורי ז"ל, אבל לבי אומר לי כי לא זו הדרך ולא זו העיר, כי המעיין שם בתולדות יעקב יוסף בסגנון לשונו רואה היטב שכל דרוש זה מתורה דיליה הוא ומה שהזכיר שם לשון כמו ששמעתי ממורי ז"ל לא קאי אדלמטה רק אדלמעלה שמתעורר השטן על ידי בכייה שמעוררים המוכיחים שלא לשם שמים, על זה הוא שהזכיר כמו ששמעתי ממורי, והוא זה המאמר על הפסוק היתה לי דמעתי לחם שהזכיר בספר תולדות יעקב יוסף פרשת קדושים דף ק"ג סוף ע"ד ודף ק"ד ריש ע"א, ואנכי העתקתי ממנו מאמר זה לקמן בפרשת קדושים אות י"ד, ומה שקיצר שם וכתב שחם ושלום גורם על ידי זה וכו' זה פירש כאן שגורם שמתעורר השטן רחמנא ליצלן, וזה נראה אצלי לאמת ברור, רק כיון שהרב בלקט אמרי פנינים סיים על זה כך שמעתי והעתיק על שם הבעש"ט בפירוש ששמעתי ממורי, לכן העתקתי ממנו, כך ראיתי להעיר בזה בעזרת ה'.

היא חכמה, כי אורות אח"פ [–אויזן הוטם פה] זהו עולם העקודים, ורק אצל אורות העינים שהוא עולם הנקודים שם היתה השבירה, ואצל האריז"ל גבוהים יותר אורות העינים מאורות אח"פ, ודרך העינים נמשך אור החכמה, בכחינת עיני השכל. 'בסבלותם, ר"ל שרצה לעשות גאולה שלימה להוציא נוקבא ע"י החכמה, בסוד אבא יסד ברתא, ד'חכמה תחיה בעליה' שמחיה כל השבירה. ולזה צריך התקשרות כולל. ודתן ואבירם לא רצו להתקשר במשה. [ולכן כתיב 'זירא וגו'] וידע אלהים, שהיה רק ע"י הרעת והיה חסר אור החכמה, ולכך לא היה גאולה שלימה, והיה צריך להיות ע"י עשר מכות. וזהו גנזו לצדיקים לעתיד לבא, רצה לומר, כל מי שירצה לקשר את עצמו בכורא יתברך יקשור עצמו למדת החכמה ואז יהיה לו איזו השגה בכורא ית'. וזהו 'זמלט את העיר בחכמתו' שהדגיש בזה את מידת החכמה. [זוהו גנזו לצדיקים לעתיד לבוא, כל הצדיקים שהיו עתידים לבוא באיזה זמן שיחיה שישתנו להם לעשות נס], כדרכו של המגיד שתהילה צריך לדבק עצמו אל ה'חכמה' שהוא ה'ביטול', שם מוגיע אל ה'אין' ובכך נתהווה 'שינוי' בדרך נס.

אות ט

דרך הצדיקים להפוך היש לאין

איתא בנמרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ בו. פירוש כי מעשה שמים וארץ היה יש מאין, וצדיקים עושים מיש אין. כי מכל הדברים שעושים, אפילו גשמיים כמו אכילה, מעלין ניצוצין הקדושות מזה המאכל למעלה, וכן מכל דבר, נמצא שעושים מיש אין: כי זהו דרכם של צדיקים למצוא בכל גשמי איזו משמעות רוחנית, ובכך מגביהים את היש ועושים מומנו אין. [ואמר רז"ל גדול נס האחרון, כי מן השמים מורידים

¹ הכוונה על המעשה המובא בדברי חז"ל אודות רבי חנינא בן דוסא שאמרה לו אשתו עד מתי נלך ונצטער כל כך הרבה בעניות. אמר לה רבי חנינא: מה נעשה כדי לצאת ממצב זה. אמרה לו אשתו: בקש רחמים מהשמים, שיתנו לך דבר מה שנוכל להתפרנס ממנו. ביקש רבי חנינא רחמים, ונעשה לו נס, ויצתה מהשמים כמין פיסת יד, וונתנו לו מן השמים רגל אחת של שולחן זהב.

בלילה לאחר מכן, עוד קודם שהספיקו לעשות דבר מה עם אותה רגל זהב, ראה רבי חנינא בחלום איך שהצדיקים יושבים בגן עדן לעתיד לבוא. שאר הצדיקים אוכלים על שולחן זהב שיש לו שלש רגלים, והוא אוכל על שלחן שיש לו שתי רגלים, ורמזו לו בכך מן השמים, שמה שנתנו לו עתה, יחסר לו לעתיד לבוא בגן עדן.

כלפי מטה מאין ליש, אבל להחזיר מיש לאין זה נס גדול ומופלא, וזו היא עבודתם של צדיקים¹⁷, ודי למביין.

אות י

שתשים עליך את אימת המלכות העליונה

[וזהו] פירוש הפסוק 'שום תשים עליך מלך'. פירוש שתשים עליך את מדת מלכות העליונה. ועל זה אמרו רז"ל שתהא אימתו עליך [ר"ל זהו מידת יראה] והיינו שתשים עליך את אימת המלכות:

ומסופר אצל חסידי חב"ד שהיו חסידים שכעסו על אותם שהרגו את הצאר בארץ רוסיה, משום שמעיתה חסר אימת המלך, ויהיה קשה לצייר לעצמינו משל על המלכות העליונה. אבל בזמנינו כמעט אין מלך, כי בזמנינו אין המלכות יכולה לעשות ככל העולה על רוחם והכל צריך להיות על פי חוק ומשפט, אבל המלך האמיתי הוא מעל הכללים ואינו מחוייב לשום חוק.

אמר לה רבי חנינא לאשתו: האם יהא נוח לך בכך, שכולם יאכלו על שלחן שלם, ורק אנחנו נאכל על שלחן חסר, שאינו שלם. אמרה ליה אשתו: [ומה נעשה עתה, כדי שלא יחסר שולחננו. בקש רחמים שיטלו ממך את רגל הזהב, ואכן ביקש רבי חנינא רחמים, ונטלו את רגל הזהב.

תנא: גדול היה נס אחרון, שנטלו ממנו את רגל הזהב - יותר מן הראשון. כי כך מקובלנו מרבתינו, שנתנין מן השמים. אבל לאחר שנתנו, שוב אין לוקחים בחזרה.

¹⁷ ומסופר על הבעש"ט שראה אדם אחד דורש בקבלה, ואמר לו 'אני עושה מיש אין, ואתה עושה מאין ליש', משום שאותו אדם הגשים את המשלים הרוחניים.

שיעור בספח"ק
פרי הארץ

פרשת תולדות

מי שמופשט מענייני הגשמיות משיג הטעם הרוחני של החוקים לפי שורש הבריאה שהם שני כוחות התפשטות וצמצום, שמהם נמשכו מצות עשה ולא תעשה

ואלה תולדות יצחק בן אברהם (כה יט). פירש רש"י ז"ל יעקב ועשו האמורים כפרשה, ויש לדקדק מה רצה רש"י להשמיענו בזה. הענין הוא על דרך (שבת לא ע"א) תשובת הלל להגר שבא להתגייר על מנת שילמדנו כל התורה על רגל אחת, וקבלו הלל, ולמדו מה דסני לך לחברך לא תעביר. פירש רש"י ז"ל, שהוא מצות 'ואהבת לרעך כמוך'. עיין שם במהרש"א שמקשה, למה לא אמר לו הלל בלשון 'ואהבת לרעך כמוך' שנצטוינו בתורה, ואפילו אם רצה לומר לו בלשון תרגום, היה צריך על כל פנים לומר בלשון עשה, ותרם לחברך כוותך, ולמה אמר בלשון שלילה ובלשון לא תעשה 'מה דסני לך לחברך לא תעביר'.

אבל הענין הוא על דרך אמרם ז"ל (אבות ה א) בעשרה מאמרות נברא העולם, והם כנגד עשרת הדברות (זוהר ויקרא יא:); כאמרם ז"ל (ב"ר א ב) שהסתכל בתורה וברא את

ז. זה לשונו: דעלך סני לחברך לא כו'. והיינו דכתיב בתורה 'ואהבת לרעך כמוך' וגו', ויש לעיין בזה, גם שאמר ליה בלשון תרגום שכן היה לשונם אז בירושלים, מכל מקום אמאי שינה לומר לו בלשון שלילה דעלך סני כו', דתרגום מלישנא דקרא הוי ליה למימר 'ותרחמיה לחברך כוותך' כתרגום אונקלוס.

ז. זה לשון הזוהר: עשרה למעשה בראשית, ועשרה למתן תורה, עשרה מאמרות במעשה בראשית ועשרה מאמרות במתן תורה.

וראה שפת אמת (פר' בא, תרל"א) וזה לשונו: אא"ז מו"ר [החידושי הרי"ם] זצלה"ה הגיד כי מה שהיה צורך לעשר מכות, להסיר הקליפה והסתר מעשרה מאמרות לעשותן עשרת הדברות עכ"ד ז"ל. פירוש, כי בעולם הזה נסתר זה שעיקר חיות הכל רק אותיות התורה המאמרים שנבראו ע"י. עכ"ל"ק.

וראה בספר תולדות אהרן (פר' צו) שכתב בזה הלשון: ובריאת העולם היה ג"כ בט' מאמרות, ומאמר העשירי הוא בראשית, שבראשית נמי מאמר הוא (ר"ה לב). כמו שדרשו רז"ל בראשית

העולם, וצריך להבין פשר ענין זה של אסתכל באורייתא וברא עלמא. והנה יובן כשנתבונן בענין בריאת העולם, אשר ידוע שהיה מתחלה הוא ושמו אחד אחדות פשוט^ט בלי שום תפיסה השגה וגבול משום שהוא אין סוף, וכשעלה בריצונו הפשוט לברוא את העולם, והרי רצונו יתברך הוא אין סוף בהתפשטות מוחלטת בלי גבול, ולכן התחילה הבריאה להתפשט עוד ועוד בלי גבול ובלי צמצום. ובאופן כזה אי אפשר להיווצר בריאה, אשר כל מציאותה מורכבת ממידה וגבול, ועל צמצם את עצמו כידוע (עין חיים בפתחה) במידת הדין שמגבילה את האור המופשט לתוך ספירות וכלים מוגדרים ובאופן זה נברא העולם על ידי שני כוחות, כאשר בתחילה יוצא האור בהתפשטות בלי סוף ואחר כך בא כח הצמצום ומגביל את ההתפשטות.

והנה הכה הראשון של התפשטות והתגלות ענין אחדות פשוט ואין סוף, הוא דבור 'אנכי (שמות כ ב) שהוא עיקר ותחילת עשרת הדברות ובו תלויים כל המצוות עשה, כי 'אנכי

בשביל ישראל שנקראו ראשית (רש"י ריש פ' בראשית), ויקבלו את התורה שנקראת ג"כ ראשית. והתורה כנגד יסוד האויר המשלים ג"כ כמבואר. ופרעה רצה לכלות את ישראל וממילא יבטל כל העשרה מאמרות, שאם אין ישראל לקיים התורה אין קיום לכל העולם, שאם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' לג, כה), לכך לקה אותו בעשר מכות, לפי שרצה לבטל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם. ולכן כשהוציא הבורא את ישראל ועשה בו מכות מופלאות היה בריאת עולם מחדש, וזה הוא חידוש העולם. עכ"ל^ק.

עוד זאת איתא בספר רזיאל המלאך שחיבר הרוקח ז"ל, בזה הלשון: היה והו"ה ויהיה, היה בסוד חתום בעשרת הדברות, והו"ה חתום לעשרה מאמרות, ויהיה נחתם בעשרה מכות לעולמי עולמים. ועל זה צוו חכמים מצוה גמורה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה, שנאמר למען תזכור את יום צאתך, ודרשו על משיח עד לעולם הבא. ואין עוד להאריך, כי הוא סוד גנוז וחתום לבעלי הקבלה. עכ"ד.

^ח ועל דרך אפשר לומר גם לצד ההיפך 'אסתכל בעלמא וברא אורייתא', כי כיון שהעולם נברא על פי התורה, נמצא שההתנהגות הממוצעת בעולם זהו עולם התיקון, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת, כי לא בשמים היא. ועל כן כשרוצה להחמיר יותר מכפי עולם התיקון, אות וסימן היא שאין זה אורחא דאורייתא, מאחר ואינו לפי הנהג שבעולם.

^ט ההגדרה של 'פשוט' היינו מופשט ובלתי מושג. ושמעתי שבנוסח התפילה בארץ ישראל לא אמרו 'קדוש' שהוא שם תואר כמו שאמרו הבבליים, אלא 'קודש' שהוא שם הפועל. וכן בנוסח הגדה של פסח בארץ ישראל לא נדפס 'קדוש ברוך הוא' אלא 'הקודש ברוך הוא'. ואפשר משום ש'קודש' רומז על העלם גדול יותר משאר 'קדוש', כי בתואר 'קדוש' יש בו הגדרה לגבי הקב"ה שהוא מופשט, והלא הקב"ה הוא למעלה מכל הגדרה, גם מהגדרה שאי אפשר להשיגו.

מי שאנכי היינו עצם עצמותו ית' שאין לו סוף ולא תכלית ללא שום צמצום ודין והגבלה, אשר זהו שורש מצוות עשה שנצטוו ישראל ב'קום ועשה' שהוא בחינת התפשטות.¹

והכח השני של הצמצום שהוא הגבורות שעל ידם צמצם הקב"ה את אורו כדי שיוכל להתגלות בכריאה, הוא שורש הלא תעשה שאדם מצמצם עצמו שלא לעבור על פי ה', ודיבור 'לא יהיה לך', עם כל פרטי הלא תעשה שבכל התורה כולה, היורד ומצטמצם מעילה לעלול בפרטי פרטים.²

הנה נמצא כי כל השרשים והענפים של מציאות הכריאה, כללים ופרטים, שיש להם שורש למעלה בספירות העליונות, עשו פרי למטה שהיא התוצאה במעשה המצות, וזו היא תורתנו הקדושה עם כל מצותיה חקותיה ותורותיה הנחלקות בכללות למצוות עשה ומצוות לא תעשה, ששורשן בשני הכוחות הכלליים שבכריאה, התפשטות וצמצום.³

¹. וראה מה שכתב רבינו (פרשת נח) בזה הלשון: ושורש הדברים דאית יראת מצוה כשהאדם מתבונן להיות מעשה המצוה ענין אלקות כידוע (עיין זוהר פנחס רכח ע"ב) וכשהוא מתחיל לעשותה באבריו הגשמיים ותשמישי מצוה ג"כ גשמיים, הוא מתבהל ומתפעם רוחו איך הוא מגשם ענין אלקות וכי אלקים הוא גשמי חלילה. עכ"ד.

והיינו שהמצוה בשורשה היא מופשטת, ולמטה יורדת המצוה ומתגשמת בפרטים גשמיים וכמו שכתב בתחילת ה'תולדות' (פר' בראשית) שאותיות אלפא ביתא הם מחברים ומגשרים בין האצילות האלוקית לבין הבריאה הגשמית, אשר זהו שורש תורת החסידות, ומכך עולה עיקר נחת רוח ושעשועים לפניו ית'.

². והענין כפשוטו, שמצות 'אנכי ה' אלהיך' הוא להאמין המציאות האלוקית, והיינו שהקב"ה מתגלה למטה כדי שיוכלו התחתונים להשיגו.

ולאחר מכן בא הדיבור השני 'לא יהיה לך' שהוא צמצום ההתגלות, והיינו שאף שנצטוו תחילה להאמין במציאותו יתברך הממלא את כל הבריאה, בכל זאת אי אפשר להגשימו יותר מידי אשר על זה בא הציווי 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, לא תעשה לך פסל וכל תמונה' וגו'.

³. ענין זה שמצוות עשה ומצוות לא תעשה הוא החסד והגבורה דהיינו התפשטות וצמצום שעל ידם נברא העולם, מבואר בדברי רבינו לקמן (פר' קרח) וזה לשונו: נחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו, כי רצונו בבריאת העולם היה דוקא בגשמי שיהיה מלא כל הארץ כבודו ג"כ במקום שיש בחירה להוציא יקר מזולל שהם הקליפות. וזהו (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח לה' שהוא מקום הנוקבא והקליפות וזה שאמר ונעשה רצונו פירוש שאמר עשרה מאמרות בשביל השתלשלות הגשמי וחומרי כזה ואעפ"כ נעשה רצונו, ומלאה הארץ דעה כמים וכו' (ישעיה יא, ט), פירוש, כי הארץ הוא הגשמי והוא הצמצום היותר גדול בא"ס ברוך הוא להחיות עפר הארץ ומלואה ולהיות טובב אותה ולמלאות אותה וזהו ומלאה הארץ דעה כמים שהם התפשטות כידוע נמצא בריאת העולם היה הצמצום וזהו באורייתא ברא קוב"ה עלמא וארז"ל (ב"ר א, ב) נסתכל בתורה וברא את העולם שנאמר (משלי ח, ל) 'ואהיה אצלו אמון' כי התורה מפי הגבורה נתנה

והנה אמרו רבותינו ז"ל (יומא כח: עה"פ בראשית כו, ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצוותי חוקותי ותורתיו וכו' מלמד שקיים אברהם אבינו ע"ה כל התורה אפילו ערובי תבשיליו, אשר לכאורה תמיה מנא ידע אברהם את מצוות התורה קודם שניתנו, ואם נאמר שהשיג מעשה המצות והמשפטים שהשכל מחייב, כמו כיבוד אב וכיוצא בזה, אע"פ יקשה האיך השיג החוקים שאין להם טעם ואין שום שכל מחייב, כמו פרה אדומה ושאר חוקים שאינם לפי השכל.

אבל לפי דברינו ששורש המצוות והחוקים הוא בכוחות הרוחניים שלמעלה, יובן איך השיג אברהם את החוקים, כאשר אמרו רז"ל (במדבר רבה יט ד) שאמר הקב"ה למשה, לך אני מגלה טעמי פרה, ולאחרים חוקה, ויש להבין, שאם לאחרים הוא 'חוקה' משום שאין לכך טעם וסברא, איך יכול משה רבינו להשיג טעם הדבר. והביאור בזה, שכל החוקים יש להם טעם ושורש למעלה כפדר הבריאה, כי חוקי התורה הם תוצאה של חוקי הבריאה העליונים, כי הבריאה היתה על פי התורה³, רק כי לאו כל מוחא סביל דא להשיג שורש סדר הבריאה, לכן לאחרים חוקה.

אבל כשהתורה אמרה שפרה אדומה וכיוצ"ב הם 'חוקה', לא דברה תורה בגדולים כמושה ואברהם אבינו ע"ה שאין לך דבר עומד בפניהם להיות חוקה, אבל כל החוקים הם אצלם מצות המוכנים על פי השכל, לדיעתם והשגתם טעמם ושרשם בחוקי הבריאה, וכגון מצות ציצית אינה מושגת לפי השכל הטבעי, אך כאשר מכירים את מערכת הבריאה אפשר להבין את טעם המצוה גם לפי השכל האנושי.

אבל דבר זה שחוקי התורה שאין להם טעם יהיו מוכנים ומושגים כמו מצוות התורה שיש להם טעם, אי אפשר להיות שיתחפכו החוקים למצות לפניו, אם לא בהתבטל טעמי המצות השכליים מפניו ואינם נהגים אצלו, על דרך משל כל הלא תעשה כגון לא תרצח לא תנאף לא תגנוב, שאין האזהרות אלו ראויים לפניו כי הוא כבר אינו שייך לזה מחמת שברית

שהוא הצמצום ואמרו רז"ל (תנחומא בראשית א) שהוא אש שחורה חרותה על אש לבנה. עכ"ל"ק.

³. ומעשה במשכיל אחד שנכנס אצל הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל ואמר בדרך ליצנות שצריך לתת יישר כח לרבונו של עולם על שכתב בתורתו 'לא תרצח', כי אילו היה חקוק על שני הלוחות 'תרצח' היה חורבן העולם. השיב לו רבי חיים: הינך שוטה ואפיקורס. שהרי איסתכל באורייתא וברא עלמא, ואילו היה כתוב בתורה 'תרצח' היה זה תיקון העולם ומתקבל על הדעת כמו 'לא תרצח' שלנו. אנו איננו יכולים להבין ענין זה על בוריו, כי כבר נבראנו לאחר בריאת העולם, וכבר התרגלנו לכך, אך קודם הבריאה עלה ברצונו יתברך מהו תיקון העולם ומהו חורבן העולם, מהו הטוב ומהו הרע, והיה יכול לעלות ברצונו להיפך ממש והכל היה נברא כפי רצון זה.

תאורתו עם כל המדות גשמיות שאינו משתמש עמם לצרכו כלל אלא מתנהג עם מידותיו בלתי לה' לבדו, וכן כל עשיית צרכיו הגשמיים כשאינם לצורך גבוה, הם מאוסים אצלו, כלכלוך הטיט והצואה שאינם צריכים להזהיר לשום אדם שירחק מהם כי בלאו הכי יעשה כן להרחיק מהם מפני המיאוס. ועל דרך זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קט כב) 'זלבי חלל בקרבי' שאין לו שום נטיה לתאוות היצרים הגופניים, כי הרגו ליצר על ידי ריבוי התגברות ותעניות (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) ונמצא שהחלל השמאלי שבלב ששם שוכן היצר הרע היה אצלו ריק וחלל. וכן לגבי המצוות אינו צריך ציווי מיוחד לעשות כן, כי לנוכח הויית הבריאה הוא מבין מעצמו שעליו לעשות כן, כמו שאין צריך לצוות על האדם לנשום כי הוא מבין שזה חיותו וקיומו. הנה לאדם כזה שאין טעמי המצוות הגשמיים נהוגים אצלו, מנגלים לו טעמי החוקים, ונעשים לו החוקים למצוות.

הצדיקים יכולים לסלק עצמם ולהגיע למסקנא העליונה האמיתית, כמו איסור לא תנאף שהוא נגד הדרגות העליונות וזיווגי המידות⁷. וכן יכולים להשיג שדרגה פלונית כבריאה משתלשלת למצוה פלונית, והוק פלוני כבריאה גורמת להוק פלוני בתורה. אך כל זמן שעדיין יש בו נטיות טבעיות וגופניות לא יוכל להגיע לסקנא זו, כי המצוה עדיין נאחזת במקום הגשמי.

והכלל הוא, כי כל נגיעה עצמית או תאוה או תפיסה בגשמיות או נטיות הלב לגופניות, תקלקל את האדם מלהביט בשורש הדבר הרוחני, כי המציאות התחתונה הגשמית נאחזת בו ונתפסת אצלו כמציאות ממשית, ולא יוכל לראות את הדרגות הרוחניות המופשטות כדבר האמיתי⁸.

וזהו אמרם ז"ל (נדה סא ע"ב) שיתבטלו המצוות לימות המשיח, וביאור הדבר הוא, שלא יתבטלו עצם המצוות, אלא תתגבר הרגשת המציאות האלוקית כי 'מלאה הארץ דעה את ה' (ישע' יא ט), והנטיות הגשמיות יתבטלו ויגיעו כולם להכרת האמת, ועל כן יהיה להם

⁷. ראה מה שכתב החיד"א בספר חומת אנך (פר' אחרי מות אות ז) בזה הלשון: כתב הרדב"ז בתשובותיו (ח"ב סי' תרצו) משם המקובלים דאין משתמשין בשרביטו של מלך וזה טעם העריות. והדברים עתיקים. ומינה דיעקב אבינו עליו השלום הותר בשתי אחיות דהקב"ה כביכול קראו 'אל'.

וזה לשון הספר הקדמון 'ברית מנוחה': משם החלו אנשי דור המבול לצאת מן הדרך ולהתפשט בזנות מפני שהיו רואים הרכבת הכוחות ברוב התאוה, ואומרים כך כמו שאלו מתאווים להרכיב אלו באלו כך נעשה אנחנו.

¹⁰. ויודע מהרמב"ן שאם מסופק האם לעשות איזהו דבר, צריך שיסלק ממנו את הנגיעות. וזהו הדבר הקשה ביותר.

תורה אחרת, כמאמר חז"ל (ויק"ר יג, ג) 'תורה חדשה מאתי תצא', והיינו שמן החוקים שאין להם מעם יהיו מצות שיש להם מעם.

לאחר שמשגיג את טעמי המצוות בשורשם והחוקים נהפכים למצוות, עולה לדרגה גבוהה יותר לשורש האחדות האלקית ששם מתבטלים גם המצוות וגם החוקים

ומלבד דרגה זו שהחוקים נהפכים יש דרגה נוספת, שהמצוות והחוקים מתבטלים כליל, והוא כשהולך מחיל אל חיל ומתפשט ועולה גם מן השכליים הרוחניים, והיה רק למעלה למעלה כביטול כל המציאות, עד שיגיע אל שורש כל התורה והמצות שהוא 'אנכי ה' אלהיך' היינו המצוה להאמין שאין שום מציאות נפרדת אלא הכל אחדות פשוט ואין סוף כמו שהיה קודם הבריאה. ובעמדו שם, בשורש כל השרשים, במקום העליון שלפני התפשטות וצמצום אורו יתברך, אזי תרפינה כנפי¹⁰ כל המצות והחוקים, וכולם יהיו בטלים, כי שורש כל המצוות והחוקים הוא בשני הכוחות של התפשטות וצמצום אורו יתברך, שעל ידם נתהווה הבריאה, אך כאשר עולה עד למעלה ששם אין שום מציאות אלא הכל אחדות אלוקית מוחלטת, בטלים כל המצוות והחוקים, שהרי באותה שעה הוא במצב של ביטול היצר הרע לגמרי, להיותו עומד למעלה וקודם התחלת הבריאה כשלא היה עדיין שום מציאות גשמית אלא אחדות אלוקית בלבד, ללא רע, דהיינו ללא פירוד וישות, והיצר הרע מניח, כשהנמיה לרוע ופירוד אינה קיימת והכל אחדות אלוקית.

התחלת העבודה היא ב'סוד מדע' ורק אחר כך עולים 'לעשה טוב' ולכן אמר הלל להגר בדרך שילילה והנה באמת שבתחילת וקודם הבריאה הוא העשה ששורשו בדיבור הראשון 'אנכי ה' אלהיך' הרומז על גילוי התפשטות אורו יתברך, ואחר כך הלא תעשה ששורשו בדיבור השני 'לא יהיה לך' הרומז על צמצום אורו יתברך. אבל בהשגת המצות בתוך מוח האדם צריך להיות להיפך, בתחילה 'סור מרע' בויכוח האדם מנטייתו הגשמיות, ואח"כ 'עשה טוב' בדביקות אל דרגות הקדושה. שהרי האדם בתחילה 'פרא אדם יולד' (איוב יא יב) ויצריו נוטים אל הרע, ומדרגתו למטה מטה, ובכדי שיוכל להתדבק לצד הקדושה ואל הדביקות האלוקית צריך להוסיף תחילה מחול על הקדש על ידי 'סור מרע' כדי שיוכל להתעלות למעלה מעלה בעשה טוב' עד שיגיע אל האחדות האלוקית כפי הציווי 'אנכי ה' אלקיך'.

¹⁰. על פי לשון הכתוב (יחזקאל א, כד) 'בעמדם תרפינה כנפיהן'.

וזהו שהגר שבא להתגויר רצה ללמוד כל התורה על רגל פירוש קיום והעמדה 'אחת' ולהגיע אל שורש האחדות בביטול כל העולמות היינו מצות 'אנכי ה' אלהיך' שהיא שורש ויסוד כל מצוות התורה. והנה באמת למדו הלל את הדרך כיצד להגיע לדרגה זו, אלא שלא היה יכול ללמודו תיכף מצוה זו במפורש, כי אם אמנם נכון הדבר ששורש הכל הוא 'אנכי ה' אלהיך' בנוכח, אבל הגר לא היה יכול להבין השגת 'אנכי' אם לא בדרך שלילה תחילה היינו 'סור מרע' ששורשו במצוות 'לא יהיה לך', מפני היות מדרגתו תחילה מטה מטה. וזהו שאמר לו הלל 'איך פירושה זיל גמור' והיינו שמצות 'אנכי' הוא המושך הפירוש של 'לא יהיה לך', כי מצות 'ואהבת לרעך כמוך' והשלילה 'מה דפני לך לחברך לא תעביד' הוא נמשך משורש מצות 'אנכי' ולא יהיה לך, ובהכנת פירוש רש"י ז"ל שהכוונה שלא לעבור על ציווי השי"ת הנקרא 'רעך'. וזהו שאמר לו הלל לאותו גר, שתחילה יעסוק ב'סור מרע' שלא לעבור על ציווי ה' [הנרמז ב'מה דפני לך לחברך לא תעביד' שהוא בדרך שלילה, הנמשך מדיבור 'לא יהיה לך'], ולאחר מכן יגיע כרצונו אל הדביקות האלוקית על ידי 'עשה טוב' [הנרמז ב'ואהבת לרעך כמוך' בקום ועשה, הנמשך מדיבור 'אנכי ה' אלקיך' שהוא יסוד 'כל התורה על רגל אחת'].

הכתוב מרמז שסדר הבריאה הוא תחילה לזכך את הגוף הבהמי הנרמז ב'עשו', ולאחר מכן להתדבק בעבודת הנשמה הנקראת 'עקב'

וזהו 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם', כלומר 'ואלה תולדות' היינו שזה הוא סדר הבריאה, שתחילה יש כח של גילוי והתפשטות אורו יתברך, ואחר כך יש כח שני של צמצום האור. וזהו פירוש 'יצחק' שהוא צמצום וגבורות, הוא 'בן אברהם' שהוא חסדים ואחדות פשוט (עיין זוהר ח"ג השמטות שב ע"א), ושני כוחות אלו הם שורש כל הבריאה ומאלה נפצה כל הארץ ונתפשט מהם כל ענפי המצוות עשה ולא תעשה.

זהו שפירוש רש"י ז"ל 'תולדות' הם יעקב ועשו האמורים בפרשה, ובפירוש רש"י ז"ל (כה, כה) על עשו שנעשה ונגמר בשערותיו ביום הולדו, וכאמר זהה (אמור צא ע"ב) "על

¹⁷ זה לשון רש"י: 'דעלך סני לחברך לא תעביד' - 'ריעך וריע אביך אל תעזוב' (משלי כז, י) זה הקדוש ברוך הוא, אל תעבור על דבריו, שהרי עליך שגאוי שיעבור חבירך על דברך.

¹⁸ זה לשון הזוהר: תא חזי, בר נש דאתייליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה אתערותא דרוחא דלעילא. זכי לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסב, זכי ואוליד בנין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדין הוא אדם שלימ. שלימ בכלא [בא ראה, אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול. כיון שנמול, מתעוררת עליו התעוררות של רוח של מעלה. זוכה להתעסק בתורה - מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה

פסוק (ויקרא כב, כז) 'שור או כשב או עז כי יולד' תיכף ביום הולדו נקרא שור בן יומנו, מפני היותו נגמר ביום הולדו, כי עיקר השור הוא הגוף, והרי הוא נשלם ביום היוולדו, מה שאין כן אדם שהעיקר הוא נשמתו אשר בקרבו, אינו ראוי להקרא אדם עד שיושלם בחלקי נפשו ורוחו נשמתו. אבל באמת גם האדם בנוגע למדותיו הגשמיות, אזי ביום הולדו נגמר, כמאמר (בראשית ד, ז) 'לפתח הטאת רובין', 'מלך זקן וכפיל' (קהלת ד, יג). שיש בו כוחות היצר מיום היוולדו, ומצד זה ראוי האיש הרע מנעוריו להקרא 'אדם' תיכף ביום היוולדו, מה שאין כן האדם הישר אינו ראוי להקרא אדם אלא בהגלות בו חלקי שלימות נפשו. ולכן ביום הולדו כבר נקרא 'עשו' וכמו שפירש רש"י שכבר היה עשוי ומושלם, והכוונה על הגוף הבהמי של האדם שהוא כבר מוכן לרע מנעוריו וצריך לעמול ביסור מרע' כדי להזדכך.

ואח"כ נקרא 'עקב' אשר ידו אוחזת בעקב עשו, ופירוש 'ידו' היא התפיסה שלו כי תפיסת האדם הוא על ידי חיד, ואז מתחיל להתדבק בעבודת 'עשה טוב' ולהשיג מדרגות וגילויים שהיא המלכות¹ הנקראת חכמה תאחז' שהיא יו"ד אחרונה דשם אדנ"י (עיין ת"ז ת' מ, פ ע"ב) וזהו 'ידו', והיינו שמגיע לדרגה שמישיג את החכמה ואת הטעם האנושי של התורה, וההוקים נעשים אצלו למצוות, ואחר כך ממנה יגיע לחכמה עילאה ששם בטלים גם המצוות וגם ההוקים כי מגיעים לשורש האחדות האלוקית, והיא מצות 'אנכי' שהוא אחדות פשוט. והמבין יבין.

ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ונושא - זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל].

אבל בהמה דאתילדת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא דאתילידת, ואתמא עליה. ובגין כך כתיב, שור או כשב או עז כי יולד. עגל או טלה, או שעיר או גדי לא אתמר, אלא שור או כשב או עז, ההוא דאית ליה לסופא, אית ליה בשעתא דאתיליד - אבל בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, אותה כח שיש לה בסופה יש לה באותה שעה שנולדה, והתמנה עליה. ומשום כך כתוב 'שור או כשב או עז כי יולד'. עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז. אותו שיש לו לסוף - יש לו בשעה שנולד].

¹. כי בחינת מלכות רומזת על סוף כל הדרגות הניכרת למטה בפועל ומתגלית בעולם העשיה, כדאיתא בספר בן פורת יוסף (פר' וישלח פן ג'): 'כי כל הדברים הניכרים נקראים מלכות'. (הובא דבריו בבעש"ט עה"ת פרשת כי תשא, אות יז). ראה בענין זה בספר אור שבעת הימים (אות קכ).

². כדאיתא בתיקוני זוהר (הקדמה ו): אחרון למעשה דאיהי י' מן אדנ"י, חכמה תתאה, יראת ה', מלכות דיליה.

שיעור בספה"ק
דגל מתנה אפרים

פרשת תולדות

רמז על מאורעות יעקב ועשו בדברי התורה

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך וגו' ורב יעבוד צעיר (כה, כג). יש לפרש דלכאורה כיון שהתורה היא נצחיות ורמז לה כל המאורעות כמו שכתב רש"י על 'זלאום מלאום יאמין' כמו שכתוב (יחזקאל כ"ו, ב') 'אמלאה החרבה' שאי אפשר שתהא תקומה לשתיהם, וכשזה קם – זה נופל, עיין שם, והאיך לא רמז לה ההרפתקאות דעדי עליהם בעצמם לא רק מה שיקרה עמם באחרית הימים אלא גם מה שיעבור עליהם בעצמם האיך נלקחה הבכורה עם הברכות מעשו ונתנה ליעקב שהוא המאורע ראשונה שהיה אצל יעקב ועשו שגרים לכל המשך השתלשלות העניינים, ולמה לא היה רמז על כך.

אך האמת היא, שבכאן גם כן נרמז המאורע, כי 'ורב' גימטריא 'יצחק', ותיבת 'יעבר' ראשי תיבות 'יברך ע'שו ב'כור ד'עתו, היינו שיצחק עלה בדעתו לברך את עשו כי הוא הבכור לדעתו, 'צעיר' היינו שבאמת הוא צעיר כי יעקב קנה ממנו הבכורה ובכך נהפך עשו להיות הצעיר, או מטעם המשל שהובא ברש"י של שפופרת הנכנס ראשון וכו' ולפי זה נמצא שעשו הוא הצעיר האמיתי כי יעקב נוצר ראשון, ונמצא שבדרך רמז יש כאן רמז על מאורעות יעקב ועשו עצמם בענין קניית הבכורה.

ועל דרך זה יש לפרש התרגום על פסוק (בראשית כ"ז, י"ג) 'עלי קללתך בני' שתירגם 'עלי' אתאמר בנבואה ולא ייתן לוטיון עלך כלומר, שנאמר לרבקה בנבואה שהקללות לא יהולו על יעקב. ולכאורה קשה, אם כן אמאי לא השיב במסכת מגילה (דף יד.) רבקה בהדי שבע נביאות שנמנו שם^{כא}. ולפי מה שכתבתי שנרמז לה על ידי שם ועבר כל המאורע של הבכורה והברכה, נראה לי כך הפירוש, 'עלי אתאמר בנבואה' היינו נבואה

^{כא} זה לשון הגמ': ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל. שבע נביאות מאן ניהו: שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה, ואסתר.

של שם ועבר ולא שהיא עצמה ראתה את הנבואה, אלא הבינה זאת מהנבואה של שם ועבר שרמזו בדבריהם על המאורעות של יעקב ועשו בענין קניית הבכורה, ולכך לא השיב לה בהדי שבע נביאות, והבין:

רק מעט מן המעט מקרבין עצמם אל האמת

ויקראו שמו עשו וגו' (כה, כח). יש להבין זה השינוי שאצל עשו נאמר 'ויקראו', ואצל יעקב נאמר 'ויקרא שמו יעקב' לשון יחיד. ודרשת חז"ל ידוע (בראשית רבה ס"ג, ח') שאנשים קרו לו עשו לפי שהיה איש שעיר. ויש לומר דרך רמז על דרך המדרש הנ"ל שעשו הוא שוא ושקר, והוא שמרמז הפסוק 'ויקראו' לשון המשכה ואסיפה, היינו שרוב המון נמשכים אחר השקר והשוא ואינם מדקדקין כ"כ אחר האמת, ולכן נזכר אצל עשו לשון 'רבים'. אבל אצל יעקב שהוא מדת אמת על דרך 'תתן אמת ליעקב' (מזכר ז', כ'), כתב 'ויקרא' לשון יחיד והיינו מהמת שזה המעט מן המעט, והוא רק אחד בעיר שמקרב עצמו אל האמת:

אצל יעקב נזכר לשון יחיד לפי שהוא מקושר בעולם האחדות

עוד יש לומר הטעם מדוע נזכר אצל עשו 'ויקראו' לשון רבים, ואצל יעקב 'ויקרא' לשון יחיד, מהמת שהשקר הוא בפרידה על דרך 'ונרגן מפריד אלוף' (משלי ט"ז, כ"ח) שמו שמתרעם על מידותיו יתברך מפריד עצמו מהאלוף היינו האחד שהוא אלופו של עולם²², כי מי שלא מוצא חן בעיניו איך שהקב"ה מתנהג עמו, אומר לו הקב"ה כביכול: תנהל עצמך לבד את חייך, ובכך מפריד עצמו מאחדותו יתברך. אבל מי שמבטל להנהגת ה' ומייחד עצמו עם הקב"ה, הוא מקושר ומאוחד באלוקות. לכך נכתב אצל עשו 'ויקראו' לשון רבים הרומז על עולם הפירוד, לפי שהוא כפירוד שקר הנקרא עשו כנ"ל שהוא גורם פירוד חס ושלום. ואמת הוא לחיפוף, שמקשר ומיחד באחדות גמור. לכך נכתב אצל יעקב שהוא אמת 'ויקרא' לשון יחיד הרומז על עולם האחדות:

²² כלשון רש"י: 'ונרגן מפריד אלוף' - ע"י ריגונו ותרעומתו מפריד ממנו אלופו של עולם.

.

המדבק עצמו במידת האמת יכול לקרוא בשמו של הקב"ה

או יש לפרש 'זיקרא שמו יעקב', שהוא מרמז 'זיקרא שמו' של הקדוש ברוך הוא היינו מי הוא שיכול לקרוא את ה' יתברך ברוך הוא, 'יעקב', היינו מי שהוא ממדריגת אמת כמו שכתוב (תהלים קמ"ה, י"ח) 'קרוב ה' וגו' לכל אשר יקראוהו באמת, כי שמו של הקב"ה אמת, ומציאותו יתברך היא המציאות האמתית היחידית שיש בעולם שהיא נצחית וקיימת לעד, וכל השאר הוא רק מצידנו וביחסם לאחרים וכיוצ"ב ואינה מציאות של אמת לאמתה, ורק המתדבק באמת ה' לעולם' והולך באמת בכל דרכיו, הוא הזוכה לקרוא את שמו של הקב"ה אשר הוא אמת ושמו אמת וחזתמו אמת, והבן:

שיעור בספה"ק
נוצר חסד
לרביה"ק מקאמארא

מסכת אבות

המשך פרק ד משנה כב

הקב"ה נוטל המצוות מהרשע ונותנם לצדיק ולפעמים מחזירה לרשע כשחוזר
בתשובה

שאין לפניו לא עוולה וכו' זלא מקח שחד' בעת שפורע מן הרשעים בגיהנם פורע מהם
עונש עבירות לגמרי, ואחר כך נותן שכר על המצוות, כי אף רשעים מלאים מצוות
(מנהדרין לו). ורשעי ישראל יעלו אחד לאחד, ויתלבש כל אחד מהם במצוות שלו בנג עדן,
כי לעתיד לבוא יש לכל אחד 'חלוקא דרבנן' העשוי מהמצוות שעשה בעולם התחתון.

ואם יקשה לך הרי כשאדם מרשיע נותן מצוות שלו לצדיק, וצדיק נוטל חלקו וחלק הרשע,²³
והמצוות והמעשים טובים של הרשע שמחים להתעלות ולהיות חלק מהצדיק, ואם כן מאין
יהיה לרשע לבוש מצוות.

²³ ראה **שער הכוונות** (עמידה דרוש 1): ובאומרך 'ושים חלקינו עמהם' כו' צריך לכוין בביאור
מלות אלו שלכאורה נראין כתפלת שוא וברכה לבטלה שמאחר שהאדם הוא בעל בחירה ורצון
איך יתפלל שהשי"ת ישים חלקו עם הצדיקים והרי ניתנה הבחירה ביד האדם כאומרם ז"ל ואילו
צדיק ורשע לא קאמר. ואם נאמר שהכוונה היא שאף שיחטא יתפלל עתה להשי"ת שישים חלקו
עמהם הנה הקושיא כפולה ומכופלת כי הצור תמים פעלו לתת לאיש כדרכיו אם טוב ואם רע.

אך אמנם הכוונה היא, כי כאשר האדם חוטא לפעמים ועושה עבירות המכבה את המצוות, אז
מונע מעצמו שכר מצותיו שעשה. והנה ביני ביני כל זמן שלא שב בתשובה אותם האורות

ולזה מתרין 'שהכל שלו' של הקב"ה, וברצונו נטלה מזה ונתנה לזה, וכשיתוקן הרשע נוטל השם יתברך מן הצדיק ומחזיר לרשע, כי 'הכל שלו' וכידו לתנו ברצונו לכל איש ואיש, אם לא שהיה רשע גמור ולא תהיה בתשובה ונכרת בכל הכריתות והיה מלשין ומיצר לצדיק, נחלט הכל לצדיק לעולם ועד כי צריך שיהיה לרשע איזו תלואה של קדושה כדי שיוכל לקבל את מצוותיו שהיו כפקדון אצל הצדיק.

העיקר הוא הדעת שבתוך המידות

ודע. היזהר שתשכיל ביריעה גדולה, כי לאחר שהאדם עובר זיכוך של זי"ן מדות חג"ת נהי"ם [-חסד גבורה תפארת נצה הוד יסוד מלכות], שזהו הכנה ואמצעי להגיע אל הדעת, אז עיקר הוא היריעה 'דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם' (דה"א כה, ט), כי 'בדעת חדרים ימלאוך' (משלי כד, ד), והדעת הוא חיות כל המדות, אם אין דעת הברלה בין טומאה לטהרה מניין (ירושלמי ברכות ה, ב), דעה קנית מה חסרת (ויקרא רבה א, ו), אז כל המדות הם בשלימות.

אבל אם דעה חסרת אזי מה קנית, כלומר, אין לך שום מדה טובה, כי עיקר המדות טובות אינם הפרטים ההיצוניים שמתנהגים בפועל, אלא העיקר הוא הדעת והשמחה והדביקות והחיות של כל המדות, ותלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה ממנו (תד"א רבה ו), כי דעת הוא החיות של כל דבר, ובלא דעת נחשב כנבילה מתה, ושורש של מלכות שמיום

המלאכים והסניגורים הנעשים מאותם המצות שעשה ניתנים לצדיק הראים לו כפי מה שגזרה חכמתו ית' בסוד יכין רשע וצדיק ילבש.

אמנם יש איזה צדיקים גדולי המעלה שאינם רוצים ליהנות מזולתם אלא משלהם וכשלוקחים ההארות הנז' הנה הם בידם בתורת פקדון בלבד בנאמנות וכאשר ישובו בעליהן בתשוב' יחזרו להם אותם ההארות שלקחו מהם כנז' ולכן אנו מתפללין לפניו ית' כי הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וכמעט שהאדם מוכרח לחטוא ולכן אותם ההארות של חלקינו וגורלינו שהרווחנו ע"י מעשה המצות שעשינו בעוה"ז ואינם ניתנים לנו מחמת חטאתינו ישימם עם הצדיקים הגדולים הרשומים הנ"ל כדי שיהיו ההארות ההם קיימת וכאשר נשוב בתשובה יחזירום לנו ולא ישימם חלקינו עם זולתם דהיינו אותם שלא יחזירום לנו.

הוא בדעת, כי אי אפשר להגיע לקבלת עול מלכות שמים אלא על ידי הדעת, ואין שום מלוכה יכול להתנהג בלא ישראל שיש להם דעת^כ.

וזתו אמרו 'ודע', עיקר הוא הדעת, ולמה אני מזהיר לך על הדעת, ומתרצת המשנה 'שהכל לפי החשבון', 'חשבון' הוא מלכות שמים כנודע, 'עיניך ברכות בחשבון' (שה"ש ה, ה), כי 'בריקה' רומזת על המלכות, 'באו חשבון' (במדבר כא, כז), כי כל חשבון הוא במלכות שמים כנודע.

^כ יש לציין מה שכתב ספר המאור עינים (פרשת אמור) וז"ל: והנה זה כל האדם לא נברא רק לעשות רצון קונם שיהיה להשם יתברך נחת רוח ולמה אינו עושה רצון קונו הוא רק מחמת שאין לו דעת בעבודות השם יתברך וכתוב (דברי הימים-א כ"ח, ט') דע את אלהי אביך ועבדהו וכיון שאין לו דעת למי יעבוד אך אם יאמר מה יעשה שאין לו דעת זה אינו שהרי אנו רואין שיש לו דעת בענייני עוה"ז רק שהדעת אצלו בקטנות שאינו מגביה אותו אל הבורא ב"ה אבל צריך שיתקרב באותו הדעת עצמו אל הבורא ב"ה [והדעת האמיתית נקנה רק בתורה ויראה המביאות לידי מעשים טובים] ע"כ. ולשום אומה אין להם דעת כי אם לישראל ואין שום מלוכה יכולה להתנהג בלא ישראל מחמת שאין להם דעת ולכן לכל מלך יש לו יהודי אפילו במקומות שהיה גירוש היו שם אונסים והנה תלמידיו של אדם קרוים בניו.

דברות קודש
במעמד בריתה יקצורו
 בכלל "היכלי הוראה" קאמארנא

דברי אלקים חיים

לרגל מעמד סיום ופתיחת החזרה על הלכות יו"ד ח"ב ובשר בחלב

יום שני אור לר"ח כסלו תשפ"ד

ענין ההידור גם במה שאינו מחוייב מדינא

בשולחן המהור (סימן קלא סע"ו יז) כתב זקח"ק מקאמארנא זי"ע: כשיש סיום מסכת לאחד מבני הכנסת אין אומרים תחנון כלל, כי הוא יום-טוב לכל רבנן ולכל התומכין ועוזרין ותומכיה מאושר.

ומוסיף שם **בזר זהב** (סק"ג) בזה"ל: סיום מסכת. הוא דבר גדול ופשוט המנהג שא"א בו תחנון, אפילו על סיום ספרים קדושים נקרא סיום לדהות אמירת תחנון, כי כל המיקל בו משובח שהוא סכנה גדולה ובדבר קל דוחין אמירתו. עכ"ל.

ויש להוסיף בענין זה, דהנה אמרו חכמינו ז"ל (ברכות כ:): דרש רב עזירא, זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי: אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד, והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב: ישא ה' פניו אליך. אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה: 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך', והם מדקדקים על עצמם עד כוית ועד כביצה.

ולכאורה יש להתיישב בזה, דאם מן התורה אין לברך אלא כשיעור שביעה, איך התירו לברך על כוית או כביצה שהוא פחות משיעור שביעה, והרי זו לכאורה ברכה לבטלה.

והאריכו בכך האחרונים. ועל כל פנים נשמע מיניה שראוי לו לאדם לדקדק על עצמו ולהחמיר אע"פ במה שאינו מהוויב להדיא.

וגם בענין זה של סיום מסכת, אע"פ שהאברכים הלומדים עדיין לא נבחנו ולא סיימו בפועל, מ"מ שמחים וששים עם הפעם הראשונה שלמדו, ושמחה זו מרוממת קרנם לעורר לבב הלומדים להוסיף חיל ולהבחין על לימודם, ללמוד ולחזור ולשנן עד שיהיו הדברים מהווים וברורים כמונה בקופסא.

המשכת הממון על ידי העסק בתורה

וכתב השפת אמת בליקוטים: "ענין הסעודה שעושים בסיום מסכת להראות כי התורה נותנת מוזנות ועושר, לכן נסמך בתורה שלחן אצל הארון, ובמדרש תרומה לקח טוב נתתי עיין שם, הפירוש כי השי"ת מייחד התורה לבני ישראל אשר כל מה שמקבלין יהיה על ידי התורה [היינו שהשביל של הפרנסה מגיע גם על ידי התורה, ומצינו שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה 'ואברכך' ופירש רש"י שהכוונה על ממון, ומכאן שהמושג 'ברכה' הוא על שפע הממון, וכל זה מתברך על ידי התורה], ולכן 'אל תעזובו' התורה, וכמו שהיה בזמן בית המקדש שהיה כל השפעות משמים לבני ישראל, ואומות העולם ניוזנין מתמצית, ובגלות היא להיפוך כדאיתא בזה"ק תרומה [שכזמן הגלות יורד השפע תחילה אצל האומות ומשם נשפע לישראל] והיינו שאין ההשפעה יורדת עתה רק על ידי צמצומים רבים, ובני ישראל אין יכולין לקבל רק בכח התורה".

וממשיך שם עוד: "ואיתא הכיכר והספר ירדו כרוכים מן השמים [כי כאן בזה העולם נראה לכאורה היפך, שלומדי התורה יש להם דחקות הממון, ומי שאינו הוגה בתורה יש לו הרחבה, אבל בשורשו בעולם העליון הוא להיפך, אלא שלמטה נתקלקלו צינורות השפע מחמת חושך והסתר הגלות], פירוש קודם שמשתלשל בצמצומים אחרים רק בשורשו בשמים הפרנסה דבוק ומקושר אל התורה, ובני ישראל מוכנים לקבל זה השפע בעוד שהוא דבוק בשורש התורה²⁷."

²⁷ וממשיך שם עוד: ועתה בעונותינו נאמר עלינו אוי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם, וכתבי תערוך לפני שלחן, וכי הטריח דוד המלך ע"ה לבורא עולם לערוך לפניו השלחן, אך באמת הקב"ה מעריך שלחן ומכין מזון לכל הבריאה, אך כשבא אל התחתונים היא בהשתנות ודוד המלך ע"ה ביקש שיהי' מוכן לקבל כמו שהיא הנתינה מאתו יתברך, וזהו שאמר תערוך לפני (ויש להעמיק פירוש אחר על דרך הקבלה להיות תערוך בלשון נסתר שלא לנוכח שוב מצאתי

הקב"ה מותיר את הצדיק הגם שכבר נשלם בעבודתו בשביל העמדת בניו ותלמידיו

והנה בהאי יומא חל יום ההילולא של זק"ק רבי אברהם מרדכי מקאמאראנא זי"ע שנסתלק בכ"ט חשוון [ובחודש כזה שהוא חסר, משמרים היא"צ בר"ח כסלו]², ונעתיק כמה מדברי תורתו מבניו זק"ק רבי חיים יעקב זי"ע, בבחינת ברא מוכה אבא, למען יהיו למובת נשמתו המתהורה.

כתיב (בראשית כד, א) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', ואיתא במדרש פליאה: זה שאמר הכתוב 'אנכי ה' אלקיך', והוא פלא.

ומפרש זק"ק, דהנה החתם סופר מפרש מאמר הכתוב (דברים ל ט) 'והותירך ה' אלקיך לטובה בפרי בטנך', שהצדיקים עוד בימי הבחרות הם משלימים עצמם בעוה"ז בימים ומעשים טובים, ומה שיש להם אורך ימים הוא כשביל בניהם שידריכו את כניהם ותלמידיהם ג"כ לעבודת השי"ת, והקב"ה משאיר אותם בעוה"ז רק כשביל בניהם אבל הם עצמם כבר

כזה בזוה"ק תרומה קל"ג ואין לי עסק בזה כאן) וכדאיתא בגמרא על פסוק תכין בטובתך, העוסק בתורה הקב"ה מכין לו סעודה בעצמו, פירוש בטובתך בתורה שנקראת טוב"ע כד"ק.

¹⁰ כאשר נסתלק אביו הרה"ק רבי אליעזר צבי בעל דמשק אליעזר ציוה שבנו השלישי הרה"ק רבי יעקב משה זי"ע ימלא מקומו אחריו בעיר קאמאראנא, ואילו האח הגדול רבי מנחם מאניש תקע אהלו בפעלשטין, והבן השני הרה"ק רבי אברהם מרדכי זי"ע יסד משכנו וחצירו בעיר בוריסלאב.

קודם פטירתו אמר לבנו, כל אימת שתצטרך ישועה, צייר את דמות דיוקני נגד עיניך ותפעל ישועה. ואכן מסופר על כמה וכמה מופתים שהתגלגלו תחת ידו באופן נפלא.

מסופר שפעם נתבע אחד מאנשי שלומו למשפט ע"י גוי עקב סכסוך שהיה ביניהם, הלה בא לפני רבינו ובכה לפניו על מצבו, הורה לו רבינו שיקח מטאטא בידו וילך לבית הגוי ויאמר לו שרוצה לירות בו למיתה עם המטאטא, החסיד שמר את פקודת קדשו של רבינו ופנה לעשות כן על-אף התמיהה שבדבר, כאשר שמע הגוי את דברי היהודי רץ אל השופט והתלונן בפניו שהיהודי מאיים עליו ברציחה, לעומתו נענה היהודי והוכיח לשופט כי אך מטאטא היה בידו והלא אין במטאטא כדי להמית את הנפש, השופט השתכנע בצדקת דבריו של החסיד ובעקבות כן אף הוסיף וביטל את כל המשפט, באמרו שעתה נוכח שהגוי התובע אין כל ממש בדבריו.

גם בקרב הגויים היה רבנו נערץ, ודרכו של מושל העיר היה לספק עצים לחצר קדשו ולבית מדרשו של רבינו כדי הצורך להסקה בימי החורף, מסופר שכאשר מת המושל ובנו נתמנה תחתיו הפסיק לתת את העצים לחצר הקודש, אך מיד פגעה בו יד ה' ובאה עליו מחלה אנושה, הגוי הבין שזאת נמשך עליו אחרי הפגיעה בכבודו של רבינו, ועל כן חזר להמשיך ולספק את העצים לבית רבנו, ואף הוסיף לעמוד כל ימיו לימין חצר הקודש.

השלימו הכל. ובוזה מפרש מרן החת"ם 'והותירך ה' אלקיך למוֹבָה' בשביל 'פרי בטנך', להדריך את הבנים.

וזה 'ואברהם זקן בא בימים' שהשלים כבר כל ימיו אשר בעוה"ז והיתה ביכלתו להדריך בהשלמת בניו. וזה 'וזה' ברכך את אברהם בכל' פירש"י ז"ל בכל מספר ב"ן, היינו שברכו באורך ימים רק בשביל הכן שידריך את בניו בתורה להשלים כמו שהשלים את עצמו. וזה אמר המדרש 'אנכי ה' אלקיך' שידריכם שילכו גם הם בדרך התורה אשר מתחלת 'אנכי ה' אלקיך'.

רמזי הלשון 'ויעתר'

עוד כתב אודות הנאמר בפרשתינו 'ויעתר יצחק וכו' המפרשים הק' עמדו בתמיה על לשון עת"ר ויש לומר על לשון ויעת"ר, דהנה מדת אברהם אבינו ע"ה היה רחמים ויצחק עקד"ה ויעקב אבינו ע"ה נקרא ת"ם תמימות.

והנה כאשר ביקש יצחק אבינו ע"ה שיוולד לו אותו צדיק יעקב אבינו ע"ה ביקש והרבה בתפלה כלשון עת"ר ר"ת ע'קדה ת'מימות ר'חמים שהם הג' מדות של אבותינו הקדושים.

וזה שאמר (בראשית כה כא) לנכ"ח אשת"ז היינו שהתפלל על יעקב אבינו ע"ה שנאמר בו (שם כה כח) ורבק"ה אהב"ת א"ת יעק"ב. וזה לנכ"ח אשת"ז שעל יעקב אבינו ע"ה התפלל. וזה לנכ"ח אשת"ז ר"ת א"ל, ומרמזו על יעקב אבינו ע"ה שקראו השי"ת א"ל כדאי' בגמ' (מגילה יח.) ודו"ק.

אברכי הכוללים בזמנינו יש להם עוה"ב עם עוה"ז

מסופר על הגאון רבי אהרן קומלר זצ"ל שהקים בארה"ב ממלכה שלימה של תורה ועורר את לבכם של נדיבי עם שיתמכו בלומדי התורה.

פעם שאל אותו אחד הנדיבים, מה ביני לבין תלמידי החכמים העוסקים בתורה כל היום, הרי תומכי התורה נוטלים חלקם לעולם הבא מהצה על מהצה כדון שותף.

השיב לו הגאון רבי אהרן זצ"ל: "אכן עולם הבא יהיה לך, אך עולם הזה מה תהא עליה".

כי התענוג הגדול של 'עולם הזה' הוא להיות שקוע בתורה ולהתענג על כל סברא, ואין יגיעו כל תענוגי העוה"ז של עושר וכבוד לתענוג אמיתי שיש בתורה הקדושה.

כמדומני שאברכי הכוללים היושבים והוגים כאן בכולל הנודע לתהילה בראשות ראשי הכולל החשובים, יש להם גם 'עולם הבא' וגם 'עולם הזה'...

העסק האמיתי בתורה הקדושה היא כאשר אברך מתיישב בביתו או בבית המדרש בשעות המאוחרות בלילה, אך ורק משום שרוצה להבין את הסוגיא על כוריה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. אין לך תענוג גדול בזה, וכל הפציה של העוה"ז לא ישווו בה, אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה – בוז יבוזו לו.

ויהי רצון שתזכו להמשיך לישב בבית ה' ולהתענג באהלה של תורה, כי הם חיינו ואורך ימינו, ותורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה – מגנא ומצלא. להגן בעדינו, על הכלל ועל הפרט, וישועת ה' כהרף עין בזכות לימוד תורתינו הקדושה, כי עין חיים היא למהזיקים בה, ובזכות לימוד התורה נזכה לישועתינו ופדות נפשינו בקרוב במהרה אבי"ר.

יד"ל ע"י מכון "אוצרות קאמארנא" שע"י מרכז מוסדות קאמארנא בארה"ק | רח' מרים הנביאה 14 רמת בית שמש |
 טל. 072-25-800-072 פקס. 072-25-801-072 | להערות ולקבלת הגליון com-gmail@komarne-otzrot

נעטר לזן כתרין במילין יקירין

ברגשי גיל ושמחה נשדר לן שופרא בברכתא מעלייתא ובידידות איתנה, שלמי תודה והערכה ורחשי יקר וגדולה, מעומקא דליבאי ובחדוותא עילאה, קדם איש אמונות ברוב תבונה, תורה וגדולה על שולחנו מצויה, דגול מרבבה איש סגולה, מוקיר אורייתא בלב ובנפש חפיצה, חכם לב יקח מצוה, אשר ידיו פתוחות ברוח נדיבה וביד רחבה, למען הרבות תורה והרחבת גבולי הקדושה למען בית קאמארנא, אשרי שלו ככה, בנדבת ידו הגדולה, להתעטר בכתר תפארה ולהמנות לדבר מצוה, בהוצאת ספרי כ"ק רבינו שליט"א, אוצר מדע מלא חכמה, לנפשייהו לא מחזיק טיבותא, רב הפעלים לתורה ולתעודה, ועומד לימינינו בכל עת ועונה בכל מיני סיוע ועזרה, נודע בשערים לשם ולתהילה, שמו מפארים בשיירי רננה, נאמן במסירות נפש רבות בשנים להוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בעבודות אהבה

ה"ה הרבני הנגיד הנכבד והמפואר טוב עין הוא יבורך כבוד שם תפארתו

הנה"ח רבי משה פאשקעס שליט"א

הלא הוא איש אמונים, שמו מפארים בכל מיני הילולים, נודע בשערים, כביר המעש ורב הפעלים מה רב חלקו לעולמי עולמים, להתעטר בכתר הילומים, בעטרת תפארת לשמו נאוה לעולמים

פטרון הוצאת דא"ח שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברזי החסידות ותורת הסוד

לרגל עוז וחדוה השרויה באהלו

בהכנס בנו יניק וחכים

כמר מרדכי יחזקאל נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

מצלאין אנא קדם אבוהון דבשמיא, שיזכה לראות רוב נחת ישרים, בנים ובני בנים כשתילי זיתים, עוסקים בתורה וביראת שמים, מכל יוצ"ח לאורך ימים ושנים, פוסעים במעלות הצדיקים, מיוסדים על אדני התורה והחסידות, במסילה העולה בית השם בארחות רבותינו הק', ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת ואריכות ימים, ויזכה להמשיך כהנה וכהנה בפעליו המבורכים, להרבות כבוד שמים, ובמהרה יחיש קץ גואל בתשועת עולמים

מעומקא דליבא

חכמי ורבני מכון אוצרות קאמארנא